

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kemikaalilain sekä kosmeettisista valmisteista annetun lain 16 ja 20 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kemikaalilain sekä kosmeettisista valmisteista annetun lain 16 ja 20 §:n muuttamisesta (HE 115/2020 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Hanna Korhonen, sosiaali- ja terveysministeriö (etäkuuleminen)

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tietosuojavaltuutetun toimisto
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Myrkytystietokeskus
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- Työterveyslaitos
- Kaupan liitto ry
- Kemiateollisuus ry
- Kosmetiikka- ja hygieniateollisuus ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Teknologiateollisuus ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kemikaalilakia ja kosmeettisista valmisteista annettua lakia.

Kemikaalilakia ehdotetaan muutettavaksi aineiden ja seosten luokituksia, merkintöjä ja pakkaamista koskevan Euroopan yhteisön niin sanotun CLP-asetuksen 45 artiklan johdosta. Artiklan nojalla asetukseen on lisätty uusi liite VIII, jolla yhdenmukaistetaan EU:ssa myrkytystietokeskuksille ilmoitettavat tiedot seoksista, jotka on luokiteltu mainitussa liitteessä tarkoitetuissa vaaraluokissa vaarallisiksi terveyteen kohdistuvien tai fysikaalisten vaikutusten perusteella.

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

Myrkytystietokeskukselle ehdotetaan säädettäväksi tehtävä toimia nimettynä elimenä sen mukaan, mitä CLP-asetuksen 45 artiklassa säädetään kiireellisiin terveydenhuollon vastatoimiin liittyvien tietojen vastaanottamisesta vastaavasta elimestä. Myrkytystietokeskus siirtyisi nimetyn elimen tehtävässään käyttämään saatavilla olevaa Euroopan kemikaaliviraston ylläpitämää tietojärjestelmää. Järjestelmän olisi määrä olla toimintakunnossa, kun CLP-asetuksen liitteen VIII soveltaminen alkaa 1.1.2021. Kansallinen järjestelmä olisi kuitenkin edelleen Myrkytystietokeskuksen käytössä CLP-asetuksen viimeisen siirtymäajan 1.1.2025 jälkeenkin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kemikaalilakia siltä osin kuin kansallisesti kerättävän kemikaalitiedon toimittaminen uuden digitaalisen asiointipalvelun kautta sitä edellyttää. Jo nykyisin kemikaaleja valmistavien ja maahantuovien toiminnanharjoittajien tulee ilmoittaa kemikaaleja koskevat tiedot Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, mutta uuden järjestelmän myötä tiedot kerättäisiin digitaalisen portaalin kautta keskitetysti. Uusi järjestelmä helpottaisi kemikaaleja käyttävien yritysten asiointia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa.

CLP-asetuksen liitteen VIII mukaisesti toiminnanharjoittajan olisi toimitettava terveydelle vaaralliseksi tai fysikaalisten vaarojen perusteella luokiteltuja seoksia koskevat tiedot Euroopan kemikaalivirastolle lakiin ehdotettavien CLP-asetuksen mukaisten siirtymäaikojen puitteissa. Kuluttajakäyttöön ja ammattikäyttöön tarkoitetuille seoksille siirtymäaika päättyy heti, kun uusi Euroopan kemikaaliviraston ylläpitämä tietojärjestelmä korvaa aikaisemman kansallisen menetelyn myrkytysten hoito-ohjeiden antamista varten toimitettavien tietojen osalta 1.1.2021 lukien. Teollisuuskäyttöön tarkoitetuille seoksille siirtymäaika jatkuu 1.1.2024 saakka. Mikäli kuluttaja- tai ammattikäyttöön tarkoitettua seosta koskeva ilmoitus on tehty ennen 1.1.2021 ja vastaavasti teollisuuskäyttöön tarkoitettua seosta koskeva ilmoitus on tehty ennen 1.1.2024, siirtymäaika tietojen toimittamiselle Euroopan kemikaalivirastolle on 1.1.2025 saakka. Jos seoksen koostumuksessa, tuotetunnisteessa tai luokituksessa tapahtuisi kuitenkin olennaisia muutoksia, olisi ilmoitus tehtävä jo tätä aiemmin uusien vaatimusten mukaisesti. Lisäksi toiminnanharjoittajien tulee edelleen toimittaa kemikaalitietoja kaikista vaarallisista aineista ja seoksista kansalliseen digitaaliseen asiointipalveluun viranomaisten valvonta- ja muita tarpeita varten.

Biosideja koskevien määrätietojen toimittamisvelvollisuutta laajennettaisiin koskemaan biosidi-asetuksen 17 ja 25 artiklassa tarkoitettujen lupien mukaisia biosideja.

Lisäksi kemikaalilakiin sekä liitännäislakina kosmeettisista valmisteista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäviksi eräitä teknisluonteisia tarkennuksia.

Uusiin toimintatapoihin siirtymisestä aiheutuu Myrkytystietokeskukselle lisäkustannuksia uuden tietojärjestelmän käyttöönottoon ja ylläpitoon liittyen. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ehdotetaan yhden henkilötyövuoden lisäresurssia uuteen tietojärjestelmään toimitettavien tietojen valvontaa varten. Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa kansallinen lainsäädäntö ajanmukaiseksi ja yhden-suuntaiseksi EU-säätelyn kanssa. Lisäksi lainsäädännöstä poistetaan pakottavan, suoraan sovellettavan yhteisölainsäädännön kanssa ristiriitaiset säännökset.

Talousvaliokunta pitää ehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muutettuna yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin kuvatuin, teknistyyppisin muutoksin sekä seuraavin huomautuksin.

Talousvaliokunta toteaa, että ehdotettujen muutosten myötä digitaalisten tietokantojen ja muiden sähköisten työvälineiden käyttö edesauttaa tietojen käytettävyyttä. Tämän arvioidaan lisäävän lainsäädännön tavoitteena olevaa kemikaaliturvallisuutta sekä sujuvoittavan ilmoitusvelvollisen toiminnanharjoittajan velvoitteiden hoitamista. Saadun asiantuntijaselvityksen perusteella kemikaalien käytön turvallisuusprosesseissa on kuitenkin edelleen sellaista manuaalista työtä, joka voitaisiin automatisoida. Useilla hallinnonaloilla pidetään jo lähtökohtana, että ilmoitusvelvollinen toiminnanharjoittaja ilmoittaa viranomaistoimien edellyttämät tiedot vain kerran yhteen keskitettyyn paikkaan tai järjestelmään ja viranomaisten vastuulla on jakaa tieto keskuudessaan tarkoituksenmukaisiin lupa- ja valvontaprosesseihin.

Valiokunta muistuttaa lisäksi teknisen turvallisuuden harmonisoinnin taustalla olevasta havainnosta siitä, kuinka kansalliset vähäisetkin erot velvoitteissa muodostuvat rajatylittävän kaupan kynnykseksi ja sisämarkkinoiden kehittymisen jarruksi. Suomen tulee laatia kansallinen säännöstö mahdollisimman yhdenmukaiseksi muiden jäsenvaltioiden, erityisesti tärkeimpien kilpailija- ja kauppakumppanivaltioidemme kanssa.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on noussut esiin kysymys muun muassa siitä, ovatko nyt ehdotetun säätelyn mukaiset kielivaatimukset tämän periaatteen tai edes kansallisen kielilakimme (423/2003, 11 §) mukaisia. Valiokunta huomauttaa tässä yhteydessä, että jäsenvaltioiden vertailu kielivaatimusten suhteen on moniulotteisempi kuin yksinomaan kysymys siitä, kuinka monella kielellä kukin jäsenvaltio edellyttää elinkeinonharjoittajan toimittavan ilmoitustiedot; jäsenvaltioissa käytössä olevien kielten asema on järjestetty varsin vaihtelevin tavoin kussakin valtiossa. Kielivaatimukset ovat joka tapauksessa toiminnanharjoittajan näkökulmasta merkittävä hallinnollisen taakan lähde, minkä vuoksi talousvaliokunta pitää tärkeänä, että vaatimuksia pidetään yllä vain tarkoituksenmukaisessa laajuudessa, muistuttaen kuitenkin, että kuluttajarajapinnan kielivaatimusten voidaan kohtuudella olettaa olevan korkeammalla tasolla kuin ammattikäyttöön tarkoitettujen tekstien kohdalla on perusteltua.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki kemikaalilain muuttamisesta

22 §. Tietojen toimittaminen kemikaalista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Pykälän 1 momentin sanamuotoa tulee tarkentaa siten, että se on yhdenmukainen Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kanssa. Hallituksen esityksessä käytetään ilmaisuja kemikaalin saattaminen

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

tai asettaminen saataville markkinoille, jotka tulee korvata EU-lainsäädännössä käytetyillä ilmaisuilla kemikaalin markkinoille saattaminen ja asettaminen saataville markkinoilla. Näitä ilmaisuja käytetään mm. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 528/2012 biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä.

Tiedot kemikaalista on ilmoitettava Tukesille myös silloin, kun käyttöturvallisuustiedote on REACH-asetuksen 31 artiklan mukaan toimitettava vastaanottajalle tämän pyynnöstä, eikä ainoastaan silloin, kun se on joka tapauksessa toimitettava vastaanottajalle.

Talousvaliokunta tähdentää, että 2 momentin sanamuotoa tulee tulkita siten, että toiminnanharjoittajat ilmoittavat Tukesille määrätiedot sekä kemikaalien että biosidiasetuksen 17 ja 25 artiklassa ja kemikaalilain 30 §:ssä tarkoitettujen biosidivalmisteiden osalta. Pykälän johdonmukaisuuden vuoksi 2 momentissa käytetty termi ”oma ammattikäyttö” tulee korvata termillä ”käyttö”.

2. Laki kosmetisista valmisteista annetun lain 16 ja 20 §:n muuttamisesta

16 §. Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi, jotta se olisi yhdenmukainen kemikaalilain 52 §:n 1 momentin kanssa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 115/2020 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kemikaalilain (599/2013) 57 §:n 2 momentti,

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

muutetaan 3 §, 5 §:n 1 momentin 9 ja 14 kohta, 11, 15, 17, 20, 22, 25, 29, 46, 49, 51 ja 52 §, 55 §:n 1 momentti, 58 § sekä 59 §:n 3 ja 5 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 15 § laissa 756/2018, 52 § osaksi laissa 656/2018 ja 59 §:n 5 momentti osaksi laissa 756/2018, sekä

lisätään 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 554/2014, uusi 15 kohta ja lakiin uusi 22 a § seuraavasti:

3 §

Lain soveltaminen puolustushallinnossa

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää välttämättömiä poikkeuksia tämän lain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen ja biosidiasetuksen noudattamisesta puolustushallinnon toiminnassa, jos se on maanpuolustuksen kannalta tarpeen.

Poikkeukset voivat koskea:

- 1) tiedottamista toimitusketjussa sekä jatkokäyttäjien velvollisuuksia;
- 2) REACH-asetuksen mukaista lupamenettelyä;
- 3) CLP-asetuksen mukaista luokitusta, merkintöjä ja ilmoituksia;
- 4) biosidiasetuksen mukaista lupamenettelyä;
- 5) tietojen luovuttamista valvontaviranomaisille.

Lisäksi puolustushallinnossa voidaan poiketa tässä laissa, REACH-asetuksessa, CLP-asetuksessa ja biosidiasetuksessa säädetyistä vaatimuksista, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät tai poikkeaminen muutoin on maanpuolustuksen luonteen, tarkoituksen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä.

Tämän lain ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön soveltamisessa puolustushallinnossa on noudatettava riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen ehkäisemiseksi.

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

9) säteilylaki (859/2018);

14) huumausainelaki (373/2008);

15) tupakkalaki (549/2016).

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

11 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat:

- 1) tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista;
- 2) biosidiasetuksen 17 artiklassa tai tämän lain 30 §:ssä tarkoitetussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista;
- 3) POP-asetuksen aineen käyttöä koskevan 3 ja 4 artiklan noudattamista;
- 4) REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista

ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kuin valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa;

5) elohopea-asetuksen 7 artiklassa säädetyn elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja väliaikaista varastointia koskevien velvoitteiden noudattamista sekä 8 artiklassa säädetyn lisätyn elohopean ja elohopeayhdisteiden käyttöä ja 9 artiklassa säädetyn elohopean käyttöä koskevien kieltojen noudattamista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaista 1 momentissa tarkoitetussa valvonnassa.

15 §

Toimivaltaiset viranomaiset ja nimetyt elimet

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii REACH-asetuksen 121 artiklassa, CLP-asetuksen 43 artiklassa, biosidiasetuksen 81 artiklassa ja pesuaineasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii lisäksi elohopea-asetuksen 8 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena uusien valmistusprosessien ja uusien lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden markkinoille saattamisen osalta.

Suomen ympäristökeskus toimii POP-asetuksen 15 artiklassa ja lukuun ottamatta 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä elohopea-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä PIC-asetuksen 4 artiklassa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimii lisäksi Rotterdamin yleissopimuksessa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena, jollei PIC-asetuksesta muuta johdu.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Myrkytystietokeskus, joka toimii Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin yhteydessä, toimivat CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna nimettyinä eliminä kumpikin omalla toimialallaan.

17 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisterit

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekistereitä sille tämän lain mukaan tehtävistä ilmoituksista, tekemistään biosidivalmisteiden hyväksymispäätöksistä, biosidivalmisteisiin liittyvän pätevyyden ja erityistutkinnon suorittaneista henkilöistä sekä rekisteröidyistä biosidivalmisteilla tuholaiсторjuntaa tekevistä yrityksistä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa on tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten:

- 1) kemikaalituoterekisteri, joka sisältää 22 §:ssä tarkoitettut tiedot;
- 2) biosidirekisteri, joka sisältää tiedot tämän lain ja biosidiasetuksen mukaisesti kansallisesti hyväksytyistä biosidivalmisteista;
- 3) tutkinto- ja yritysrekisteri, joka sisältää tiedot biosidivalmisteisiin liittyvän 38 §:ssä tarkoitettun tutkinnon ja 41 §:ssä tarkoitettun erityistutkinnon suorittaneista henkilöistä sekä 44 §:n mukaisesti rekisteröidyistä biosidivalmisteilla tuholaiсторjuntaa tekevistä yrityksistä ja vastuuhenkilöistä.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot tallennetaan digitaaliseen asiointipalveluun, johon 52 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla kansallisilla viranomaisilla ja toimijoilla on pääsy. Oikeudesta salassa pidettävään tietoon säädetään erikseen 52 §:ssä. Tietojen käsittelystä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019).

Rekistereistä saa antaa muita kuin 56 §:n mukaisesti salassa pidettäviä tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereihin voidaan tallentaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvista valvontakohteista myös muita kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista koskevan valvonnan ja sen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista rekistereistä ja niiden käytöstä.

Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan lisäksi, mitä siitä muualla säädetään.

20 §

Kemikaalia koskevien tietojen kielivaatimus

Biosidivalmisteen ja biosidilla käsitellyn esineen, kasvinsuojeluaineista annetun lain mukaisen kasvinsuojeluaineen sekä vaarallisen kemikaalin merkinnät on kirjoitettava sekä suomeksi että ruotsiksi.

REACH-asetuksen 31 artiklan mukainen käyttöturvallisuustiedote on toimitettava kemikaalin vastaanottajalle tämän valinnan mukaisesti joko suomen- tai ruotsinkielisenä taikka näillä molemmilla kielillä.

CLP-asetuksen liitteen VIII mukaiset tiedot on toimitettava Euroopan kemikaalivirastolle suomeksi ja ruotsiksi sen mukaan, mitä 22 a §:n 1 momentissa säädetään. Jos toiminnanharjoittaja tekee rajoitetun ilmoituksen 22 a §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, toiminnanharjoittaja voi kuitenkin järjestää neuvontapalvelun joko suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi edellyttää biosidivalmisteen luvan hakijalta toimitettavaksi tiedot suomen tai ruotsin kielellä sen mukaan kuin biosidiasetuksen 33 artiklan 1 kohdassa, 34 artiklan 2 kohdassa tai 53 artiklan 4 kohdassa säädetään.

22 §

Tietojen toimittaminen kemikaalista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle

Toiminnanharjoittajan, joka vastaa sellaisen kemikaalin markkinoille saattamisesta tai asettamisesta saataville markkinoilla tai käyttöön Suomessa, josta on laadittava käyttöturvallisuustiedote REACH-asetuksen 31 artiklan tai CLP-asetuksen liitteen I mukaisesti, on toimitettava tiedot kemikaalista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan sekä 30 §:n mukaisen hyväksymispäätöksen tai biosidiasetuksen 17 ja 25 artiklassa tarkoitetun luvan saaneen toiminnanharjoittajan on toimitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tiedot Suomessa markkinoille saattamiensa ja markkinoilla saataville asettamiensa sekä käyttöön saattamiensa kemikaalien ja biosidivalmisteiden määristä.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja toimittaessaan toiminnanharjoittajan yhteyshenkilöiden välttämättömät henkilötiedot ja 2 momentin osalta 17 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut välttämättömät henkilötiedot tutkinto- ja yritysrekisteriä varten.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 6 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettut tiedot on toimitettava sähköisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vahvistamalla tavalla.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta ja toimitettavien tietojen sisälöstä annetaan tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

22 a §

Tietojen toimittaminen seoksesta Euroopan kemikaalivirastolle

Toiminnanharjoittajan, jonka on noudatettava CLP-asetuksen liitteen VIII velvoitteita, on toimitettava mainitussa liitteessä tarkoitettut tiedot Euroopan kemikaaliviraston ylläpitämään tietojärjestelmään, josta Myrkytystietokeskus ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saavat tarvittavat tiedot CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamista varten.

Myrkytystietokeskuksen on ilmoitettava viivytyksettä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jos se havaitsee merkittäviä puutteita 1 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, teollisuuskäyttöön tarkoitettusta seoksesta 1 momentissa tarkoitettu toiminnanharjoittaja voi valita CLP-asetuksen liitteen VIII osan A kohdan 2 alakohdassa 2.3 tarkoitetun rajoitetun ilmoituksen. Tällöin toiminnanharjoittajan on järjestettävä ympärivuorokautinen neuvontapalvelu, josta on nopeasti saatavilla suullisesti tai sähköisesti yksityiskohtaisia lisätietoja.

25 §

Kemikaalin vähittäismyynnin rajoittaminen ja tietojenantovelvollisuus

Kemikaalia ei saa luovuttaa vähittäismyynnistä, jos on ilmeistä, että kemikaalin käytöstä voi aiheutua erityistä vaaraa terveydelle.

Terveydelle vaarallisen kemikaalin vastaanottaja on velvollinen antamaan tarvittavat tiedot luovuttajalle kemikaalin vastaanottajasta, käyttäjästä ja käyttötarkoituksesta.

Niiltä osin kuin aineelle ei ole asetettu rajoitusta REACH-asetuksen liitteessä XVII, valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin:

1) vaarallisen tai muutoin terveydelle haittaa aiheuttavan kemikaalin vähittäismyyntiä ja muuta luovuttamista koskevista ikärajoista ja säilyttämislle asetettavista edellytyksistä sekä ilmeisen väärinkäytön aiheuttaman terveysvaaran ehkäisemistä koskevista vähittäismyyntirajoituksista;

2) terveydelle vaarallisen kemikaalin apteekista luovuttamisen edellytyksistä;

3) terveydelle vaarallisen kemikaalin vastaanottajaa koskevan tietojenantovelvollisuuden toteuttamisesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta:

1) ihmisille tai eläimille tarkoitettuihin lääkevalmisteisiin;

2) ampumatarvikkeisiin;

3) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitettuihin räjähteisiin;

4) huumausainelaisissa tarkoitettuihin huumausaineisiin;

5) tupakkalaisissa tarkoitettuihin tuotteisiin.

29 §

Hyväksymisen edellytykset

Biosidivalmiste hyväksytään, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) biosidivalmiste sisältää vain sellaisia tehoaineita, jotka ovat biosidiasetuksen 89 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa työohjelmassa, mutta joita ei vielä ole hyväksytty kyseisen valmisteryhmän osalta;

2) biosidivalmiste ja sillä käsitellyt esineet tai sen käytöstä aiheutuvat jäämät eivät valmistetta hyväksymisen ehtojen mukaan käytettäessä aiheuta ilmeistä haittaa terveydelle tai ympäristölle;

3) biosidivalmiste on riittävän tehokas ja käyttötarkoitukseensa sopiva;

4) käytettävissä on määrittämenetelmät biosidivalmisteen sisältämille tehoaineille sekä sellaisille valmisteen sisältämille aineille ja käytöstä aiheutuville jäämille, joilla voi olla merkittäviä terveys- tai ympäristövaikutuksia.

Biosidivalmistetta, joka täyttää biosidiasetuksen 19 artiklan 4 kohdan a tai b alakohdassa säädetyt kriteerit välittömän tai elinkohtaisen myrkyllisyyden tai syöpää aiheuttavien, sukusolujen perimää vaurioittavien tai lisääntymiselle vaarallisten ominaisuuksien osalta, ei hyväksytä toimittavaksi yleiseen kulutukseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

46 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja määräykset

Jos toiminnanharjoittaja ei noudata tämän lain tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön säännöksiä, asianomainen valvontaviranomainen voi kieltää toiminnanharjoittajaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä toiminnanharjoittajan muutoin täyttämään laissa säädettyt velvoitteet.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi määrätä kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esineen taikka käsitellyn esineen markkinoille saattamisen tai markkinoilla saataville asettamisen kieltämisestä, markkinoilta poistamisesta, palautusmenettelystä tai aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta taikka määrätä, että kemikaali tai kemikaalia sisältävä esine taikka käsitelty esine tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi. Määräyksen tai kiellon antaa kuitenkin Suomen ympäristökeskus, kun on kysymys PIC-asetuksen tai 23 §:n 1 tai 2 momentin noudattamisen valvonnasta.

Jos lainsäädännön vastaisesta kemikaalista tai kemikaalia sisältävästä esineestä taikka käsitelystä esineestä voi aiheutua vakavaa vaaraa terveydelle tai ympäristölle, eikä vaaraa muilla tavoin voida estää, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla tai sen tarkastajalla on oikeus määrätä kemikaalia koskevasta väliaikaisesta kiellosta. Väliaikainen kiello on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan. Jos kiellon antaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tarkastaja, tarkastajan on siirrettävä asia viipymättä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on ratkaistava asia kiireellisesti.

49 §

Näytteensaanti- ja tutkimusoikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa kemikaalista tai kemikaalia sisältävästä esineestä taikka käsitelystä esineestä korvauksetta määrältään kohtuullinen ja tutkimusten suorittamiseksi tarpeellinen näyte, jos se on valvonnan kannalta tarpeellista. Valvontaviranomaisen on talouden toimijan vaatimuksesta korvattava kemikaali tai kemikaalia sisältävä esine taikka käsitelty esine käyvän hinnan mukaan, jollei havaita, että tämä on lainsäädännön vastainen.

Jos kemikaali tai kemikaalia sisältävä esine taikka käsitelty esine on lainsäädännön vastainen, valvontaviranomainen voi velvoittaa talouden toimijan korvaamaan kemikaalin tai kemikaalia sisältävän esineen taikka käsitellyn esineen hankinnasta, testauksesta, tutkimisesta, varastoinnista ja hävittämisestä aiheutuneet kustannukset. Korvaus on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

51 §

Kansainvälinen tiedonvaihto

Valvontaviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä antaa Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön ja Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten edellyttämää tietoa lainsäädännön tai sopimusten edellyttämille Euroopan unionin toimielimille, kansainvälisille järjestöille ja yhteistyöhön osallistuville valtioille. Luovutettaessa henkilötietoja ulkomaille on noudatet-

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

tava, mitä tietosuojalaissa (1050/2018) ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään.

52 §

Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada valvonnan kannalta tässä laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi välttämättömiä tietoja toiselta valvontaviranomaiselta ja käyttää toisen hankkimia näytteitä tarpeellisiin tutkimuksiin valvontaa varten. Henkilötietoja on myös oikeus saada vain, jos ne ovat valvonnan kannalta välttämättömiä.

Valvontaviranomainen saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa valvontaa varten saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liikesalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista tässä laissa tarkoitetuille toisille valvontaviranomaisille, muulle viranomaiselle ja asiantuntijavirastolle, joka tarvitsee tietoa kemikaaliturvallisuuteen kuuluvan viranomaistehtävän suorittamista varten, sekä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvontaa varten.

Salassapitosäännösten estämättä saa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja luovuttaa syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

55 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019), jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu.

58 §

Biosidivalmistetta koskevan liikesalaisuuden raja

Riippumatta siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään liikesalaisuudesta, tämän lain 5 luvussa tarkoitettua biosidivalmistetta koskevan hyväksymisen hakijan vaatimuksen perusteella salassa pidettäviä eivät ole seuraavat biosidivalmistetta koskevat tiedot:

- 1) hakijan nimi ja osoite;
- 2) biosidivalmisteen ja sen sisältämien tehoaineiden valmistajan nimi ja osoite;
- 3) biosidivalmisteen nimi sekä sen sisältämien tehoaineiden nimet ja niiden pitoisuudet valmistuksessa;
- 4) vaaralliseksi luokiteltujen, valmisteen luokitukseen vaikuttavien muiden kuin 3 kohdassa tarkoitettujen aineiden nimet;
- 5) tiedot tehoaineiden ja biosidivalmisteen fysikaalisista ja kemiallisista ominaisuuksista;

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

6) tulosten yhteenveto niistä kokeista, jotka koskevat biosidivalmisteen tehokkuutta, kykyä aiheuttaa resistenssiä sekä vaikutuksia ihmisiin, eläimiin ja ympäristöön;

7) tiedot siitä, miten tehoaine tai biosidivalmiste voidaan tehdä haitattomaksi, tai tiedot menetelmistä ja toimista, jos ainetta tai valmistetta roiskuu tai vuotaa;

8) suositeltavat keinot ja varotoimenpiteet käsittelystä, varastoinnista, kuljetuksesta ja käytöstä sekä tulipalosta ja muista onnettomuuksista aiheutuvien vaarojen torjumiseksi;

9) tieto siitä, millaista ensiapua ja hoitoneuvontaa on annettava vahinkotapauksissa;

10) biosidivalmisteesta ja sen päälyyksestä samoin kuin biosidivalmisteella käsitelystä esiinestä syntyvän jätteen käsittelymenetelmät;

11) käyttöturvallisuustiedote;

12) tehoaineiden tai CLP-asetuksen liitteessä VI mainittujen aineiden analyysimenetelmät, joiden avulla voidaan havaita ympäristöön päässyt aine sekä määrittää jäämät.

59 §

Kemikaalirikkomus

Jollei toesta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomiin myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo CLP-asetuksen

1) 4 artiklassa tai II—IV osastossa tarkoitettuja luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevia velvoitteita,

2) 40 artiklassa tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa ainetta koskevia tietoja Euroopan kemikaalivirastolle,

3) 49 artiklassa tarkoitettua velvollisuutta säilyttää tietoja tai toimittaa niitä toimivaltaiselle viranomaiselle, valvontaviranomaiselle tai Euroopan kemikaalivirastolle taikka

4) 48 artiklassa tarkoitettua velvollisuutta mainita vaarallisiksi luokiteltujen aineiden ja seosten mainonnassa kyseisen aineen vaaraluokat tai -kategoriat.

Jollei toesta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomiin myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

1) pesuaineasetuksen 3, 4 tai 4 a artiklan säännöksiä pesuaineiden ja niiden sisältämien pintaaktiivisten aineiden markkinoille saattamisesta tai 7 artiklan mukaista testausvaatimusta taikka laiminlyö 9 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden,

2) PIC-asetuksen 8, 10, 14 tai 17 artiklan mukaista velvollisuutta antaa tietoja kemikaalin viennistä, 16 artiklan mukaista kauttakulkua koskevien tietojen luovuttamisvelvollisuutta, 14 artiklassa tarkoitettua vastaanottajamaan tekemää päätöstä, 15 artiklan mukaista vientikieltoa tai 19 artiklan mukaisen velvollisuuden merkitä viitenumerot vienti-ilmoitukseen,

3) POP-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua kieltoa ja rajoitusta taikka laiminlyö 5 artiklan varastoa koskevien määräysten noudattamisen, taikka

4) elohopea-asetuksen 3 artiklassa säädettyä kemikaalien vientirajoitusta, 4 artiklassa säädettyä tuontirajoitusta, kun on kyse asetuksen liitteessä I lueteltujen elohopeaseosten tuonti muita käyttötarkoituksia varten kuin jätteenä loppukäsittelyä varten, 7 artiklan 3 kohdassa säädettyjä väliaikaista varastointia koskevia velvoitteita, 5, 7, 8 ja 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä käyttöä koskevia kieltoja, kun on kyse lisättyä elohopeaa sisältävistä tuotteista, elohopeasta, eloho-

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

peayhdisteistä tai elohopeaseoksista taikka 8 artiklan 3 kohdassa säädetyn tietojen toimittamisvelvollisuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 22 a §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitetut, CLP-asetuksen liitteen VIII mukaiset tiedot on toimitettava Euroopan kemikaalivirastolle kuluttajakäyttöön ja ammattikäyttöön tarkoitettujen seosten osalta 1 päivästä tammikuuta 2021 lukien ja teollisuuskäyttöön tarkoitettujen seosten osalta 1 päivästä tammikuuta 2024 lukien. Jos seos on useammassa kuin yhden käyttötarkoituksen mukaisessa käytössä, siihen sovelletaan kuitenkin tiukimpia soveltuvia vaatimuksia ja siirtymäaikoja.

Jos toiminnanharjoittaja on tehnyt seoksesta kansallisen kemikaali-ilmoituksen sen mukaan, mitä 22 §:n 1 momentissa säädetään, ennen 2 momentissa tarkoitettuja päivämääriä, eivätkä seoksen tiedot ole muuttuneet CLP-asetuksen liitteen VIII osan B kohdassa 4.1 tarkoitetulla tavalla, riittää, että tiedot toimitetaan Euroopan kemikaalivirastolle 1 päivään tammikuuta 2025 mennessä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 17 §:n 2 momentin 2 kohtaa kemikaalituoterekisterin CLP-asetuksen 45 artiklan mukaisten tietojen rekisteristä ja osittain mainitun pykälän 3 momenttia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta välittää nämä tiedot Myrkytystietokeskukselle myrkytysten hoitoa varten sovelletaan kuitenkin CLP-asetuksen liitteessä VIII säädetyn siirtymäajan 1 päivään tammikuuta 2025 saakka.

2.

Laki

kosmeettisista valmisteista annetun lain 16 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) 16 § ja 20 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 § osaksi laissa 699/2018, seuraavasti:

16 §

Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta sekä salassapidettävien tietojen luovuttaminen

Tämän lain ja EU:n kosmetiikka-asetuksen noudattamista valvovilla viranomaisilla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäynnösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada valvonnan

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

kannalta välttämättömiä tietoja toiselta valvontaviranomaiselta ja käyttää toisen hankkimia näytteitä valvonnan kannalta tarpeellisiin tutkimuksiin. Henkilötietoja on myös oikeus saada vain, jos ne ovat valvonnan kannalta välttämättömiä.

Sen mukaan, mitä 1 momentissa säädetään, valvontaviranomainen saa luovuttaa valvontaa varten saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liikesalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista toisille valvontaviranomaisille, muulle viranomaiselle tai asiantuntijavirastolle, joka tarvitsee tietoa kosmeettisten valmisteiden turvallisuuteen kuuluvan viranomaistehtävän suorittamista varten, sekä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille EU:n kosmetiikka-asetuksen 29 ja 30 artiklassa säädetyn mukaisesti.

Salassapitosäännösten estämättä saa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja luovuttaa syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

20 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2020 vp

Helsingissä 23.9.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Joakim Strand r
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäin sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Satu Hassi vihr
varajäsen Olli Immonen ps
varajäsen Kai Mykkänen kok
varajäsen Heikki Vestman kok
varajäsen Ville Vähämäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller